

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 «
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszadási
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 20.

Az elnökválság.

— Fővárosi politikai munkatársunktól. —

Justh Gyula tegnap este bejelentette Kossuth Ferencnek, hogy a függetlenségi párt magatartása miatt be fogja adni lemondását az elnöki tisztről. Ma reggel már nem is foglalta el az elnöki széket, hanem átadta az elnöki funkciót Rakovszky Istvánnak. Az elnök lemondási szándéka tudomására jutott csakhamar a kormány jelenlévő tagjainak is, akik hirtelen tanácskozássra gyűltek egybe. Ebből a tanácskozásból aztán előbb Andrassy, majd Wekerle keresték fel Justhot, utóbb Hojtsy Pál is bement hozzá és kapacitáltak, hogy álljon el lemondási szándékától. Wekerle kijelentette, hogy rendbe fogja hozni a dolgot és maga veszi kezébe az akciót, hogy az elnök garanciát nyerjen arra, hogy ellene a házban olyan jelenetek, mint itt tegnap lejátszódtak, még ne ismétlődjenek.

Justh Gyula erre a kapacitációkra kijelentette, hogy ebben az esetben visszavonja lemondási szándékát, de mindenestre elégtételt kér magának.

A hír csakhamar elterjedt a folyosón és arról is beszélt, hogy Justh Gyulának oly módon fognak elégtételt szolgáltatni, hogy bizalmat fognak neki és elnöktársainak szavazni.

Tizenkét óra után tanácskozássra gyűlt össze a függetlenségi párt intéző bizottsága. A tanácskozáson a miniszterek is jelen vannak.

A folyosón apróbb csapatok vitakoztak a helyzetről. Annak állapotában mindenki örült, hogy elnökválság nem komplikálja a helyzetet. Az egyik csoportban Farkasházi Zsigmond vitakozott a körülötte állókkal a fölött, hogy a bankszabadság ez év december 31-én megszűnik-e vagy sem. Farkasházi azt állította, hogy a törvény értelmében igenis megszűnik. Ekkor érkezett oda Andrassy Gyula gróf, akinek véleményét megkérdezték a dologban és a belügyminiszter is megerősítette Farkasházi állítását.

A belügyminiszter ugyan akkor helytelenítette a függetlenségi párt magatartását az elnökkel szemben. A régi kor-

mánypártban — ugymond — ilyesmi sohasem történt meg.

— De hiszen csak tizennégy-tizenöt ember csinált — vetették ellene a függetlenségi.

— Hát fegyelmet kell tartani! — válaszolta Andrassy.

— De mikor nincs vezetés, a miniszterek nem járnak föl a klubba, magunkra vagyunk hagyva.

— Hát ezt ne nekem mondjátok, — felelte Andrassy.

Ezalatt a teremben Rakovszky István egymásulán vonja meg a szót a horvát szónoktól, amit Justh Gyulának hívul vittek és az elnök nagy csoport képviselő előtt hangosan kikelt a folyosón.

— Ez az állapot türethetetlen! A házszabályokhoz nem szabad nyulni. Ha ismétlődni fog ellenem az a jelenet, amely tegnap lefolyt, akkor én ragaszkodom a lemondásomhoz és a padokból fogok a szólásszabadság védelmére kelni.

Az elnök szavait éljenzéssel fogadták.

Kállay Tamás: Igaza van az elnöknek. Neki a házszabályokhoz kell ragaszkodnia. A kormány kötelessége intézkedéssel előállni.

Justh Gyula ezután ingerült és harsány hangon folytatta:

— Egyáltalában nem értem, hogyan lehetséges az, hogy az a függetlenségi párt, mely engem elnöknek megválasztott, hogy teheti meg azt, hogy amely képviselőt én rendreutasítok, azt megéljenzi. Kijelentem újból, hogyha garanciákat nem kapok, hogy ez nem fog ismétlődni itt hagyom az elnöki széket.

A folyosón folyton Justh Gyulát veszik körül az ujságírók. A teremben épen most vonta meg Rakovszky egyik horváltól a szót azon a címen, hogy önmagát ismétli a beszédében?

— Ilyen házszabály nincs! — mondja Justh. Szilágyi Dezsővel, Széll Kálmánnal ez hányszor megtörtént. Hát mikor mi obstruáltuk a kormányt Bánffy alatt a sajtószabadságért. Benyovszky Sándor gr. beszélt s háromnegyed óra hiányzott a kettőből.

— Szorisd öreg! — biztattam őt.

— Nem bírok már miről beszélni — nyögött az öreg elcsukló hangon

— Hát kezd el újra előlről! — szól-

lam neki s az öreg háromszor mondta el azt az egy beszédet.

Viharos derűtség hangzott fel s az elnök hozzátette:

— Jobb is lesz nekem itt kinn lennem, mint benn hallgatnom a horvát beszédeket.

Az elnökválság dolgában a délelőtti folyamán miniszteri konferencia volt. A miniszterianács teljesen azonosította magát Justh Gyula felfogásával. Ez a mai napnak legnagyobb szenzációja.

Justh Gyula az egész időt a folyosón töltötte s állandóan beszélt a csoportok előtt:

— A házszabály szentség. Más kezelést nem ismerek, mint a hogy én kezelem a házszabályt. A közelmúltban nagy harcot vívtunk a házszabályokért. Felfogásommal tudom, hogy nem állok egyedül.

— De nem ám, szólt közbe egy harsány, határozott hang.

Mindnyájan odanéztek. Polónyi volt.

Andrassy ekkor karon fogta Justh Gyulát és magával vitte. Ekkor oda lépett a csoporthoz Szmrecsányi György és ingerülten így szólt:

— Hatvanhét év óta nem esett meg ilyesmi. Az elnöknek nem itt a helye. Ez disznóság. Először mondjon le, aztán beszélhet kedve szerint. Ez betyár tempó Justh Gyulától.

Szmrecsányi szavai nagy felháborodást keltettek a függetlenségi képviselők között. Később meggyőződött Szmrecsányi, hogy Justh Gyula a sértő kitéjezéseket nem az aelnök ellen használta és kijelentette ekkor, hogy a legmesszebb menő elégtételt kész megadni Justh Gyulának.

A függetlenségieknek Justh elleni kedvét Andrassy igyekezett megváltoztatni.

— Örültség, hogy a parlament többségben levő pártja foglaljon állást saját vezérei ellen.

Délután fél 3 órakor Justh Gyula az ujságírók előtt a következő kijelentést tette:

— Vegyék kérem tudomásul, hogy én semmi sértőt aelnöktársaim ellen nem mondtam. Ezt különben már elintéztem velök. Azt nem helyeseltem és nem türetem, hogy pártom tagjai tüntető megnyilatkozásra ragadtassák magukat elnöki intézkedéseim ellen.

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador stb. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi síremlékekben. sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és

— sírkőgyár. —

Kolozsvár, Dézsma utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fiók telepek: 179

Déva. Nagyszében, Bánpatok.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 20.

Rakovszky István elnök 10 órakor nyitja meg az ülést. Az elnöki előterjesztések és az interpellációs könyv olvasása után áttérnek az autonom vámtarifa VII-ik cikkének tárgyalására.

Popovics Dusán (horvátul beszél.)

Elnök figyelmezteti szólót, hogy ne térjen el a tárgytól, mert ő nem engedi, hogy a szó-lási jogot furfangosan kihasználják.

Popovics Dusán folytatja és röviden befejezi beszédét.

Lorkovics Iván (horvátul beszél.)

Elnök háromszori figyelmeztetés után, mivel szóló következetesen eltért a tárgytól, megvonja tőle a szót. (Helyeslés a baloldalon.)

Mazuránics Bogoszláv horvát szónok két mondat elmondása után szintén megkapja az első elnöki figyelmeztetést, hogy ne kalandozzék el a tárgytól.

Elnök ismételt figyelmeztetés után szónoktól megvonja a szót.

Tuskán Gergely horvátul beszél, nála sem késik az elnöki intés és azután a szó megvonás.

Berlics Vatoszláv horvátul beszél, de ő sem sokáig.

Elnök: Ismételt figyelmeztetések után a szót megvonom.

Príbicsévicstől és utána **Grahováctól** vonja meg ezután elnök a szót a tárgytól való elkalandozás címén.

Banjamin János (horvátul beszél és zavartalanul fejezi be beszédét.)

Modruzsán Gusztáv (horvát szónok.)

Vinkovics Borsó után **Vrbanics** Ferenc beszél horvátul.

Elnök: **Vrbanics** képviselő urtól megvonom a szót.

A horvátok élénk tapsal ügözik **Vrbanicsot** Felkiáltások balfelől. Eljen az elnök.

Supilo Ferenc horvátul beszél, de tőle is rövid idő alatt megvonja az elnök a szót.

Elnök: Több felszólaló nem jelentkezik, a vitát bezárom. Husz képviselő névszerinti szavazást kért, viszont ennek holnapra halasztását is husz képviselő kérte. Kimondom tehát, hogy a VII-ik cikk fölött holnap szavaz a Ház. Következik a VIII-ik cikk.

Tuskán Gergelyt és **Mazuránics** Bogoszlávot pár szó elmondása után leülteti az elnök.

Surmin György horvátul beszél és befejezi beszédét.

Novoszele Mátyástól sem késik a szó megvonás.

Elnök: Tisztelt képviselőház! Gyakran hallom, hogy a szónokokkal tulságosan szigoruan bánok el. Ezzel szemben jelentem, hogy a horvát képviselők azt a taktikát követik, hogy minden szónok csaknem egyforma szöveget mond el.

Muhacsevics Vazul, horvát szónoknak két elnök figyelmeztetés után sikerült beszédét befejeznie.

Babics Gyulszki Lyuba horvátul beszél.

Felkiáltások balfelől: Elég volt! Üljön le!

Babics Gyulseky Lyuba (folytatja beszédét.)

Elnök: a szónoktól megvonom a szót, (helyeslés a baloldalon.)

Lukinics Ödön az első mondat felénél az elsőt, aztán bihetetlen gyorsasággal, a másikat s azután ugyanilyen hamar megkapja a harmadik intéssel együtt a szó megvonást.

Zagorác István (horvátul beszél és befejezi beszédét.)

Lorkovics Ivántól éppen olyan gyorsan vonja meg elnök a szót, mint **Surmin** Györgytől.

Lukonics Ödön (horvátul beszél.)

Elnök: Szónoktól megvonja a szót.

Príbicsévics (horvátul beszél.)

Elnök figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál, majd megvonja a szót.

Popovics Dusán beszél ezután horvátul.

Babics Gyalszky-tól háromszori figyelmeztetés után

Elnök megvonja a szót.

Novoszele-tól szintazonkép.

Supilo beszéde közben **Láne** képviselő közbekiált. Ime a spion! Elnök (Láhnét rendretasítja.) (Elnök megvonja **Supilotól** a szót.)

Grahovács, **Vinkovits**, **Mazuránics** rövid beszéde után

Hoffmann F. a házszabályokhoz kér szót s kérdi az elnököt, hogy nem hajlandó-e az ismétlésekbe eső horvát képviselőket renitenskedőknek minősítse és őket a mentelmi bizottsághoz utasítani. (Helyeslés.)

Elnök: Bár látja, hogy a horvátok szándékosan úgy akarják feltüntetni a dolgot, mint-hogyha ő erőszakoskodnék — kijelenti, hogy nem hajlandó ezt megtenni, mert ő szigoruan ragaszkodik a házszabályokhoz. És ha a horvát képviselők nem maradnak a tárgynál — én megvonom tőlük a szót — ugymond **Rakovszky** — és a mennyiben ennek ők engedelmeskednek — én egyebet nem tehetek. A házszabályokat ezután is így fogja kezelni. (Helyeslés.)

Banjamin, **Modruzsán**, **Rojc** rövid felszólalása után

Elnök elfogadásra ajánlja a VIII. cikket. Jelenti, hogy 20 képviselő névszerinti szavazást kért és annak holnapra halasztását.

A IX. cikkely tárgyalásánál is több horvát szónokot leültet az elnök, s aztán az interpellációk után az ülés 3 órakor véget ért.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A KALÁSZ.

Nathan Martin ezrede közepén le s föl járt a napon. Csákója keményen csillogott a napfényen, arca vörös volt a naptól s a merev tartástól.

Mit lehet csinálni az embernek, ha ki van adva a rendelet, hogy tiz lépést föl, tiz lépést le, azontul egyetlen egyet sem szabad tenni, különben szökevénynek tekintik.

Bizony, ez szük határ annak, aki megérzi, hogy volna kedve s ereje tiz- meg tizezer lépésre is, míg csak el nem ér oda, messzire, egy kis lombos falucskába, ahol Catherine most bizonyosan almát hámoz az ebédhez.

Hiába a parancs parancs s Náthán teljes szabatsággal lépi ki a taktusokat. Tiz lépést föl, tizet alá.

Fegyverét kitógástalan gépiességgel tartja s aki messziről nézi, kitünően megszerkesztett automatának gondolhatja. Pedig ha üvegből volna ez a mozgó bronz-alak s bele lehetne látni a benne forrongó gondolatokba, nagyon is naiv, kellemes, üde emberi lényt fedezne fel.

Istenem, mennyi mindent el tud gondolni egy lélekzű, meredt dereku s komor hadfi.

Virágos kis házikók lebegnek a hadi sá-

rak helyén. A füstös muskétások könnyű, libegő ruháju lányokká változnak s a rezes csákok helyett különös, szivingerlő bretagnei fő kötőcskék csillognak a nap ragyogó fényén.

Paripa nyert amott a tüzekeknél. Dehogy, az istállóban nyihogott a jó igás kanca. Puskaropogás hallik messziről, ostorcsattogás az csak a falu utcáján.

Kacsaringós szitkozódás kerül elő a sátor belsejéből, — óh, az is a falut juttatja eszébe. Ott sem hallani virágosabb stílust.

Nathan Martin egyre szabályosabban lép s egyre mohóbban rohan képzeletében előre a jól ismert utakon.

O, Catherine, Catherine.

Előtte a hideg, szép leány, akit ő oly reménytelenül szeret. Vajon gondol-e rá, vajon ha most látná pompás egyenruhájában, barátságosabb volna-e hozzá?

Hogy lehet az, hogy egy leány olyan hideg tud lenni ahoz, aki életét adná egyetlen mosolyáért. Nathan Martin könnyen elképzelhetné, hogy Catherine szerelmes belé, reá mosolyog, csókot ad neki s nagy dióbarna szemével bizalmasan köszönti őt. De nem teszi, katonai pompájában sem bizza el magát.

Ő most is hidegnek, büszkének, elérhetetlennek tartja Catherine-t és még szabályosabban lépi meg a tiz lépést fölfele s a tizet alá.

Dörögnek az ágyuk és a katonák vadul rohannak keresztül az érett rozson.

Sarkuk alatt letörrik, szétmálik a pompás szalma, a sulyos kalász s mikor az utolsó is átmege az árkon, mögötte nincs többé, csak gyászos pusztaság.

A tisztárk fönt van egy emelkedésen s izgatottan látcsövezi a környéket. A katonák sóvárogva néznek fel rájuk. Dühíti őket a nagy bizonytalanság. Ők csak rohannak, rohannak előre, vaktában kiadott vezényszók után s sohasem tudják, hol találkoznak az ellenséggel, a halállal.

Nathan Martin vágat előre, át a tüskerózsák roncsain s fejébe száll az indulatnak mámore.

Keresztül tudna vágni egymaga az egész világon. Nekimenne tűznek, víznek vakon, egy gondolat nélkül; megviaszkodna ezernyi ellenséggel, ha tudná, hogy szabadon rohanhat tovább a maga útján, amely egyenesen oda vezet Catherinehez.

Óh, milyen erőt érez izmaiban, milyen életet mellében. Egy örökkévalóságra elégnék tartja a benne lévő energiát.

És ekkor ütést érez valahol a testében, nem is tudja, mit, hol, nem tud egyebet, csak hogy felbukik és tehetetlenül fekszik a földön. Körülötte, fölötte mások rohannak el. —

BARTA IMRE

szobafestő és mázólo

NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-utca 29.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség b. tudomására adni, hogy — szobafestő és mázólo műhelyemet —

a mai kor igényeinek megfelelően berendezve megnyitottam. Elvállalok minden e szakba vágó festő munkálatokat; gyors, pontos és a legutányosabb kivitelben eszközök. A n. é. közönség becses pártfogását kérve maradok tisztelettel: **BARTA IMRE** szobafestő és mázólo.

Tifusz fészkek.

Megbüntetett háztulajdonosok.

Jóakarattal figyelmeztette a hatóság a háztulajdonosokat rá, hogy házaikat ha másért nem, saját érdekükből takarítsák ki, mert a legkisebb tisztátalanság miatt is a legszigorubb büntetést fogja alkalmazni, mivel az elhanyagolt udvarok most közveszélyes területek.

E figyelmeztetés ugylátszik igen sok helyen süket fülekre talált, amiért már ez ideig is megbüntette a kihágási ügyosztály a hanyag háztulajdonosokat. A rendőrség kiküldte közegeit, hogy a tisztátalan udvarokat jegyezzék fel s tulajdonosaik neveit jelentsék be. A szemlére küldöttek igen sok nevet irtak össze, kik ellen a kihágási ügyosztály azonnal megindította az eljárást s még a tegnapi nap folyamán tizenkét háztulajdonos ellen meg is hozta marasztaló ítéletét. A többi bejelentett háztulajdonosok ellen ma fogják meghozni az ítéletet.

Katonavároson és Csillagvárosn szintén folyik a házszemle. Kemény rendőrbiztos itt egy igen üdvös intézkedést foganatosított, ami az igaz ugyan, hogy nincs előírva semmiféle szabályrendeletben, de talán azért a leghatásosabb valamennyi más intézkedésnél. Kemény ugyanis az említett városrészekben házról-házra járva még a magánlakásokat is megnézi és azonnal intézkedik. A tegnapi nap folyamán a Szarvassort kitakarította. Ez az utca sor is régen nem volt már kitakarítva, valósággal egy negyedméterrel lett vékonyabb az utca burkolata a szemét elhordása által.

Kemény a tegnapi nap folyamán egy cigány segítségével egy vederben mésztejjel és karbolla végig járta a házakat és ott a mellékhelységeket dezinficiálta. Sokan ellenkeztek e műtétnél, azonban Kemény nem azért ke-

mény rendőrbiztos, hogy ne vigye keresztül amit akar.

Nehéz, fáradságos munkával tegnap a Csillagvárosnak minden házát dezinficiálta. Ez a műtét páratlan a maga nemében és méltán elismerésre méltó.

Kemény tegnapi szemléje alatt megdöbbentő dolgokat is talált a fenti város részekben. Mint mi már régebben megírtuk, hogy nem csak annyi a tifuszos betegek száma, mint amennyit a főorvos kimutat, ez beigazolást nyert. Ugyanis Kemény talált olyan tifuszos beteget, akinél még orvos sem volt s a beteget házi gyógyszerrel kezelték eddig. Ilyen eset pedig nem egy, hanem igen sok van a városban, ami bizony nagyon megnehezíti a hatóság munkáját a közönség védelmében. Az ilyen esetekben szigorú büntetést kellene az illetőkre kiszabni.

Vannak esetek, amikor csak azért titkolják el a betegeket, hogy el ne szállítsák hazulról őket. Tegnap Kemény egy udvarból, hol 23 lakó van, karhatalommal szállított el egy beteget, aki egy kis szobában feküdt s ebben a szobában még kívül heten tartózkodnak állandóan.

A tifusz még nem mutatkozik, hogy alább szállana, sőt még inkább terjed különösen a Pecze környékén, ahol a hatóságnak a legszigorubb intézkedéseket kell foganatosítani.

A kibontakozás utja.

Hozzászólás.

A »Tiszántul« vasárnapi számában »Tanítóbarát«, a szerdai számban pedig »Tanító« írói álnév alatt, — úgy látszik e dolgokat nem teljesen ismerő, vagy nem a legnagyobb objektivitással informált egyének szövéteszik a biharmegyei és nagyváradai tanítótestületi

életében dúló viszálykodást s keresik a kibontakozás utjait.

Nagy hálára kötelez bennünket, tűzvonalban állókat, a tanügy szerény munkásait e lap, ha hasábjain alkalmat s módot nyújt arra, hogy a békebarátoknak — az úgy minden oldalról való megvilágításával — segítségére lehessünk. E célból első sorban disztíngválunk kell.

A vidéki állami tanítósnak mintegy hatvan főnyi tömege zárt sorokban siet segítségére a mindenkor vezetősné; ami természetes is, mert hiszen a vezetőséget mindenkor ő választja.

De nehogy ezen szavaimból is valami sértés magyaráztassék ki, sietek kijelenteni, hogy így volt ez a múltban is — így van jelenleg és így lesz ez jól a jövőben is s csak azért hoztam fel, hogy alkalmat vehessek magamnak arra, hogy a megyei állami tanítósnak a mindenkor együttműködéséért megdicsérhessem. A vidéki községi és felekezeti tanítósnak (mintegy 240 ember) már nem működik ilyen sablon szerint. Őket úgy tapasztaltam, a felsőbbek iránt való lojalitás mellett első sorban a tárgyilagosság vezeti. Nem állja tehát ki az igazság próbatűzét »Tanító«-nak az az állítása, hogy »a másik oldalon 8—10 olyan tanító áll, akik azelőtt vezető szerepet vittek az egyesületben, de ujabban ezt a domináló pozíciójukat elveszítették«. A vidékieket egyáltalában nem érheti ez a vád, avagy mutassa ki cikíró ur bizalmasan azt a 8—10 embert a vidékiek közül, akik »domináló pozíciójukat elveszítették«.

Másképpen állunk Nagyváradon és itt van a baj. A vidéki tanítósnak csak áldozata annak a féktelen gyűlölködésnek, ami Nagyváradon s már-már csaknem egészen elsoványította a tanítótestületi életet. Ha én vidéki tanító volnék, már régen akciót indítottam volna oly irányban, hogy a biharmegyei tanítósnak közönségre ki keléből a nagyváradiakat, mert hiszen a vi-

Valaki átugrik rajta, másik rálép kiméletlenül s ahogy keservesen föltápáskodik annyira, hogy végignéz a sikon, látja, hogy valaki tiz lépésre tőle épen úgy elesik minden ok nélkül, mint ahogy ő elesett. De az meg sem mozdul többé.

S ekkor agyában valami gondolat szökik fel.

— Elestem. Csatában. Ellenség golyójától. S nem is láttam az ellenséget.

Végtelen kétségbeesés fogja el, a tehetetlenség halálos levertsége.

Fájdalom hasította végig a hátát.

— Sebesült vagyok.

Keze erőtlennül hanyatlott le s vörös volt.

— Vér.

Feje hátrabukott s felnézett az égre lankadtan, elkeseredetten. És lassan, mint valami buborék, gyűrődött fel benne utoljára egy gondolat:

— Vajon most, ha így látna Catherine, összetörve, beteg, most viszonzá-e a szerelmemet.

Bódultság fogta.

Elájult.

A rozs megint érett. A zöld kalászkok szürkültek. Egy-egy magasabban álló kalász sárgán mosolygott szét a többiek feje fölött.

Nathan Martin parasztruhában, vállán kaszával ment közte a gyalogösvényen.

Most nem lépett szabályosan, mereven. De mintha a friss és szabad ábrándozáshoz szükséges volna, hogy a test a katonai fegyelem merevségébe legyen bilincselve — most úgy látszik, mintha nem volnának olyan szilajok és elevenek gondolatai.

Előtte a valóság, a meggyőzhetetlen valóság.

Vállán a nehéz munka s a kedvetlen, magános, társtalan élet. A távolba néz, mintha keresné őt, az idegen, kevély leányt, aki egyéb szóra nem is tudja nyitni szép ajkait vele szemben, csak erre:

— Nem, nem.

És ime, mintha gondolatai megelevenednének, ki jó szemközt vele? Catherine.

Nathan megállt. A leány egy kissé zavarba jött. Egyedül voltak a rózsatereng közepén.

Nathan úgy érezte, hogy most hatalmába került a leány.

Elébe ment. Megfogta a kezét s beszélni kezdett neki. Keresetlen szavakkal mondta el, milyen szerelmes volt a messze távolban. A súlyos betegség alatt a kórházban. És most a munkát is csak az teszi tűrhetővé neki, hogy még mindig számít rá.

A leány csendesen lóbálta aranykoszorús

fejét s egyre integette vele, fáradhatatlanul, hogy:

— Nem, nem.

Nathan végignézett a rozsföldön.

— Nézd, ez a nagy tábla mind az enyém. Már azt kálküláltam most, mennyi lesz rajta az aratás. Pár hét alatt beérik s aratni lehet.

Leszakított egy kalászt és szétörzsölte kezében. A puha, nagy, duzzadt szemek benne maradtak.

A leány odanézett. Ugy látszott, megpuhult ő is.

A leány szájába vett egy pár szemet s ajkaival nyomta szét a puha fehér tejes magot.

Írtelen merészen átölelte a leány fejét s ajkát a magához szoritva, szájába adott egy szem magvat.

A leány nem küzdött az erőszakosság ellen. Elharapta az édes szemet s nyelvvel megizlelte azt.

— Kell, kell? — kérdezte a férfi. — Mennyi rozs, mennyi aratni való. Ez mind a tied lesz. Az új házban, az új rozs... Kell?

S a leány mintegy megbüvölve szólt csöndesen:

— Igen.

S. Solari.

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

dékiek sohasem torzalkodnak, ellenben a váradiaik mindég felhasználják őket arra, hogy személyes hajszáikban vidéki szavazatokkal döntsek el az igen gyakran nagyon kétes igazságu ügyeiket. Es itt szabad legyen az igazságot, mint relativ fogalmat, sem az egyik, sem a másik, hanem mindkét párt ügyeit illetőleg felhozni, annival is inkább, mert ami az én szempontomból abszolút igazság, a másik párt szempontjából éppen annak az ellenkezője az abszolút igazság.

Nem tartom hivatottnak a nagyváradi tanítótságot arra, hogy a biharmegyei tanítótságnak és népnevelésnek a nagyváradiakétól egészen elütő ügyeiben vezérszerepet vigyen; viszont nem tartom helyénvalónak azt sem, hogy a nagyon is különös nagyváradi ügyekben a feltétlenül numerikus többségben levő vidéki tanítótságot dönthessen.

Az előadottakból bizony megállapítható, hogy a két testületnek közérdekei bár nem ellentétesek, de semmiesetre sem egyazonosak. Eppen azért a különválás mindegyikre nézve előnyös volna. De ez más lapra tartozik, majd lesz még róla szó.

Nem veszem ki a »Tanító« cikkéből, hogy ő valami nagy hive volna a kibékülésnek, mert ha békét akarna, nem 8—10 embereznél a tanítótestület kisebbségben levő pártját, amelyik a legutóbbi gyűlésen egy letűnt, — hogy úgy mondjam — ellenszenves nagyság mellett 5 perc alatt 41 szavazatot tudott összehozni. Nem 8—10 pozíció-vesztett ember akadály-gördítő munkája okozza a bajt, hanem 15—20 olyan emberé, akik »mindenáron« pozícióra akarnak szert tenni. En a béke hive vagyok s ezt nem mondtam volna el, ha nem provokáltattam volna.

Ugy a »Tanítóbarát«, mint a »Tanító« az egyesületek hivatalos közlönyét tartják annak a gordiusi csomónak, amelyet úgy látszik nehéz lesz megoldani. Bocsnatot kérek, de ebben egyiknek sem adhatok igazat. Nem a hivatalos, vagy a nem hivatalos közlönyök okozták a bajt, hanem mint »Tanító« mondja s én is állítom, a közjót szolgálni akaró egyéni aspirációk kielégíthetlensége. Es ezekből folyólag oda kell törekedni, ha békét akarunk teremteni, hogy igyekezzünk felejteni a multat, egymás gyöngéi felett térjünk napirendre s adjuk meg, vagy legalább jóakarattal igyekezzünk megadni mindenkinek, ami őt megilleti — ne kicsinyeljük egymást s kölcsönös engedékenységgel vessük le a gyűlölködést. Akkor aztán majd megoldjuk a lapkérdést is, meg a többi függő ügyeket is úgy, hogy abból ne nekünk, hanem a köznek legyen elsősorban haszna.

Meg kell még említenem, hogy kivált a nagyváradi tanítóknak is csak egy kis része torzalkodik, a nagy zöme — dicséretére legyen mondva — távol tartja magát mindentől s sem az egyik, sem a másik párt mellett, vagy ellen még nem nyilatkozott meg. S mert én kizárólag lokális jellegűnek — de az ösztanításra s a tanügyre mégis veszélyesnek tartom

az ügyet — »Tanító« helyében nem mervén kijelenteni, hogy többségben vagyok, mert aki még nem nyilatkozott meg mellettem, ha megkérdezem ellenem is nyilatkozhatik.

A lapkérdést majd elintézi az a bizottság, amelyet Népevelési Egyesület kiküldött. En azokra a módozatokra akarok még röviden rámutatni, amelyek ha elfogadtnak, létrehozhatják a békét.

Mi, az ellentétes nézeteket s késhegyig menő harcot vivő pártok nagyon jól ismerjük sérelmünket. Mindkét párt küldjön ki egy bizottságba három egyént. Ez a hattagu bizottság válasszon magának egy hetediket elnökül. A bizottságba sem tagul, sem elnökül tanító ki nem nevezhető. Egyezzzünk meg abban, hogy ezen minden pártárvonalon felül álló bizottság bennünket, vagy vezéremereinket kihallgathatja s az általunk előadandók mérlegelésével bekeponatokat szerkesszen, amelyeket mi kötelesek leszünk magunkévá tenni. Aki ezeket a bekeponatokat el nem fogadja, az tartsa becsületbeli kötelességének visszalépni, hogy a többiek együttműködése zavartalan legyen.

Most első sorban az lenne legszükségesebb, ha további hírlapi vita mellőzésével ezen sorok nyomán akadna Nagyvárad város előke-lősegei közül valaki, aki a kibontakozás ezen módját magáévá téve, ez alapon a béke akciót megindítaná.

Balogh Károly.

UJDONSÁGOK.

A magyar jakobinusok.

Az u. n. Társadalomtudományi Társaság u. n. szabadliceumi szakosztálya tegnap kezdte meg előadásait a városháza dísztermében. Dr. Mártonffy Marcell kir. kath. jogakadémiai tanár mondott megnyitó beszédet. Kijelentette hogy őket semmiféle menyország vagy pokol sem irányítja, ők a természettudományi világnézet alapján állanak és úgy hirdetik a »meztelen« igazságot. Ebbe a kifejezésbe Mártonffy szerelmes lehetett, mert többször hangoztatta, hogy nekik az igazság csak meztelenen kell. Ők azok a nagy férfiak, akik a jelszavakban és előítéletekben földokló emberiséget kimentik az igazság erejével. Ha eközben a megmentő igazság ledob magáról mindent és ezért egyesek szemérmesen felfordulnak, az őket nem bántja: csak úgy minden nélkül is tovább mentik a földoklókat. Éfféle költői hasonlatok után ismételtén kijelentette, hogy meztelen igazságaikkal kérelhetlenül fogják tovább is felvilágosítani az emberiséget. Az emberiség még nem olyan okos, mint ők, a nagyváradi Társadalomtudományi Társaság liceumi tudósai, mert ha olyan okos lenne, akkor nem is lenne szükség a szabad liceumi előadásokra. Mártonffy szerint azonban szükség van, mert ha hozzájuk képest nem elég okosak is az emberek, de elég a vágy, hogy éppen olyan felvi-

lágosultak, jelszavaktól mentesek legyenek, mint ők. Ezekhez az intelligencia után vágyódó földoklókhöz sietnek ők tudományukkal, másokkal pedig nem törődnek.

Ez után a nagy önértet után megfelelő nagy dolgot várt a közönség; a londoni Royal Society elnökének önértete kismiska marad a nagyváradi fiók — »mi tudósok« szónokának önértete mellett igazán lehetetlen volt nem mosolyogni.

Es ezek után dr. Várady Zsigmond mondott folyékonyan, választékos nyelven tartott előadást a magyar jakobinusokról. Három gyorsíró is jegyezte, amit mondott, még sem mondott semmi újat, érdekeset, a közönség mindezt többször olvashatta már Martinovicsékról. Uj csak az a magyar embertől különös lelkesedés volt, amellyel II. József abszolútizmusát dicsérete s amellyel II. Lipótnál is fejedelmi önkényes hajlamát tartotta kiemelendőnek. A hallgatóság egy része nem is várta meg az előadás végét; unatkozott — s elment.

Legérdekesebb volt, amit nem mondott el sem egyik, sem másik: Martinovich híres kátéját osztották ki emlékül a hallgatóság közt.

* **A város költségvetése.** A városi tanács tegnap délután kezdte meg Nagyvárad város 1908. évi költségvetését. A tanács minden tagján meglátszott, hogy a 15 százalékos közköltség emelést nagyon kemény diónak tartják, amelyet alig ha fogad el a törvényhatóság. Igyekeznek is, hogy ahol csak lehet, lenyomják a kiadásokat. Ez azonban nagyon nehéz. Az első napi tárgyaláson függőben hagytak néhány kiadási tételt; egyik-másiknál pedig töröltek néhány ezer koronát; — míg a tűzoltóparancsnoki állás szervezésére 3000 koronát felvettek. Függőben hagyták a főszámvevőnek azon javaslatát, hogy a 2000 koronán alóli fizetésű városi tisztviselőknél a fizetésjavítás egész 100 százalékat adják már a jövő évben. A költségvetés tárgyalása pár napig igénybe veszi a tanács délutánját.

* **A miniszter az áldozatok osaladjainak.** A Breider-ház beomlásánál elpusztult 13 szerencsétlen munkás családja iránt megnyilvánult részvét már tekintélyes összeget juttatott a polgármester kezeihez a szerencsétlenek felségélyezésére. A rémes szerencsétlenség a belügyminiszter figyelmét is felkeltette, aki tegnap 1500 koronát küldött le Glacs Antal főispán kezeihez, hogy azt a szerencsétlenül jártak családjai és a sebesültek között ossza ki. — A polgármesteri hivatalhoz ujabban a Koch Testvérek ruhakereskedő cég adott 58 koronát a fentebbi célra.

* **Szaporodik a vámbevétel.** Az új köveztvám-szabályzatot ez évi november hó 1 én léptette életbe a városi tanács s ugyan csak ekkor szüntették be a Körözs hidakon a vámszedést. Ugy látszik, az új vámszabályzat anyagilag jól bevált, amennyiben már a fél hónap alatt 3000 koronával több folyt be, mint a mult év hasonló időszakában a hidvámokkal együtt.

Ertesítés!

Van szerencsém a t. vevőközönséget értesíteni, miszerint »Fehérnemű varrodámat« a Rákóczi-ut 8. szám alól a **Szt. László-tér 1. sz. a. üzletemhez** helyeztem át, hol fehérneműek, női ingblousok és teljes menyasszonyi kelengyék elkészítésére megrendeléseket továbbra is elfogadok jutányos árak és teljes felelősség mellett. — Raktáramon állandóan nagy választékban kaphatók a legjobb minőségű **vásznak, fehérneműek, asztalneműek, zsebkendők, harisnyák, mosóárúk** továbbá **paplanok, gyapju takarók, matrácok, szőnyegek és függönyök.**

A t. vevőközönség szives pártfogását kéri kiváló tisztelettel.

Telephon szám: 166.

325 1—20

STROHMAYER PAL

Nagyvárad, Szent László-tér 1. sz. (a Kishíd mellett)

* **A főispán tárcája.** Gróf Vass György főispán zsebéből utazása közben eddig ismeretlen tettesek 2000 koronát tartalmazó pénztárcáját kilopták és a tárcát, minek utána abból a pénzt kivették, Nagyváradon a pályaudvaron eldobták. A tárcá felkerült a budapesti detektiv osztályhoz, hol nagy apparátussal indult meg a tettes kézrekerítése iránt a nyomozás. A tegnapi nap folyamán két fővárosi detektiv járt Nagyváradon és itt is megtartotta a nyomozást. A tettesek kézrekerítésében nagyon biznak a detektivok, habár a nyomozás számai igen bonyodalmasak.

* **A Breider-háznál ma lesz a szemle.** Az összeomlott Breider-háznál tegnap még mindig az épület összehasadozott a veszélyes részének megerősítésén és a romok eltakarításán dolgoztak. A bírói szakértő szemlét ma, csütörtökön reggel 9 órakor tartják meg. A szakértői szemlén állapítják meg, hogy mi okozta a borzasztó katasztrófát. — Tegnap szemlét tartottak az iparfelügyelő közbejöttével az összeomlott épületnél. Megvizsgálták a falakat, a be nem omlott rész pinceboltozatát s a felhasznált építési anyagokból, téglából, malterből stb. mintákat vettek s felküldték a kereskedelmi miniszter illetékes szakosztályához, ahol beható vizsgálat alá veszik.

* **Eltűnt rab.** Pribék Gábor sarkadi lakos egy súlyosabb természetű bűncselekménye miatt huzamosabb időre volt elzárva Szamosújvárott. Büntetésének kitöltése alatt oly jól viselte magát Pribék, hogy feltételes szabadlábra helyezték Pribék a börtönből Sarkadra ment s ott jelentkezett. Sarkadról azonban Paptamásiba, majd Biharra távozott, honnan úgy eltűnt, hogy jelenleg senki sem tudja, hogy hol van. Az eset tudomására jutott az igazságügyi miniszternek, aki a feltételes szabadságolást visszavonta. A rab után tehát megindult a hajsza, azonban eredménytelenül. Ebből kitolyólag a sarkadi jegyző ellen merültek fel súlyos vádak, hogy tudniillik ő a rab nyilvántartását, illetőleg hatósági felügyelet alatt tartását elmulasztotta. Most a miniszter leirt, hogy a jegyzőt mulasztása miatt dorgálják meg s hasonló esetben a legszigorubb feyeimi vizsgálat lesz megindítandó.

* **Talált régi pénzek.** A mult hó elején Sástelek község határában a Bartos-féle birtokon Gug János egy sziklában igen régi ezüstpénzeket talált. A pénzdarabokat a főszolgabíróhoz adta be Gug, honnan a tegnapi nap folyamán a 19 egész és 2 drb fél ezüst pénz az alispáni hivatalhoz lett beterjesztve. Az alispán lesz most hivatva a magyarországi numizmatikai gyűjteményekre igen becses pénzdarabokat, további intézkedéstétele végett illetékes helyre juttatni.

* **Vakmerő betörés az irgalmas-rend házába.** Tegnap este dr Vimmer Julián az irgalmasrend főorvosa a rendház éttermében vacsorált s inasát nyitva levő szobájába küldte fel pipájáért. Az inas rövid idő múlva ijedten sietett vissza és jelentette a főorvosnak, hogy szobájában az asztal fiókja nyitva van. Ezután a főorvos együtt ment az inással a szobába s amint az ajtóhoz értek, a templommal szemben levő kórus lépcsőjén egy idegen embert láttak elszaladni, aki az udvaron át szaladva, a kerítésen keresztülvetve magát. Az elmenekült idegen embert üldözőbe vették, de nem tudták utólag. A szobába visszatérve, észrevette a főorvos, hogy asztalfiókja, melyet távozása előtt

bezárt, telvan törve, s abból mindegy 1700—1800 korona készpénz hiányzik. A tettes egy vaskapcsot hagyott hátra csak. A rendőrség a legszelebb körben megindította a nyomozást, s már nyomában is van tettesnek.

* **Milyen idő lesz?** Meteor jövendölése november hónap még hátralévő csomópontjai: 20., 23., 25., 26., 28-ikára esnek, 20-ika körül csapadékos, a többieknél pedig már a hidegebb jellel csapadékkal, vagy széllel érvényesül. Jelenleg egy nagy foltcsoport van a napon, mely 6—7 nap múlva fordul el tőlünk s ez átfordulása szintén elősegíti a 23-iki csomópont erősebb befolyását. December hó csomópontjai közül legerősebb hatásuk 3—7, 12—19—23-iki csomópontok és pedig a 3-iki enyhe jellegű, az ezt követő gyengébb hatásakkal együtt változatos időjárást hoz, 7 körül több csapadékkal, 12. hidegebb, melyet támogat a 19-iki is. Fagyos napokat van hivatva hozni a 23-iki csomópont, de nagy hideg csupán akkor állana be, ha a napon ciklonos hatások érvényesülnek, míg ellenben kitorések esetére nem igen van reményünk nagyobb hidegre, de úgy a valódi állandó téli idő csak januárius havára marad. Aminek következménye az lesz, hogy tavaszunk valódi minőségében csak későn fog beállni s ez a tavaszi vetések és munkálatokra nézve nem igen lesz kedvező.

* **Rabló cigánykaraván.** Tenkei tudósítónk jelenti, hogy a járás területén fekvő Mocsár község határában tegnapelőtt este cigány karaván telepedett le. A karaván a község bírójának és kisbírójának gyanusnak tetszett, miért is kiakarták onnan zavarni. A cigányok azonban nem akartak elmenni, sőt fenyegető álláspontot foglaltak el, majd kérésre fogták a dolgot, minek az lett az eredménye, hogy megengedték nekik, miszerint egy éjszakát ott tölthetnek. Ezt az éjszakát a karaván arra használta fel, hogy Kunz Péternek lakását teljesen kirabolta. A lakásból mindent elvittek a cigányok. A csendőrség a cigányok kézrekerítése végett tegnap megindította az eljárást.

* **Találtak egy ezüst-szívet.** Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrség I. emelet 7. sz. szobájában.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Csütörtök: Ingovány.
Péntek: Gül Baba.
Szombat: Milliárdos kisasszony.
Vasárnap: Bernat, este János vitéz.

Ingovány.

Az biz az: ingovány és mocsár. Az erkölcsi mocsárban talál a darab hőse, egy festő egy virágot. Szerelmesek lesznek egymásba s a festő elutazik a kedvesével egy fürdőhelyre, ahol azt hiszi, senki sem talál rá. Párisi barátai azonban megtudják hollétét s mikor rátalálnak, felfedezik előtte, hogy egy utcai leánnyal él együtt, azt adja ki feleségének. A festő kijelenti, hogy ő ezt tudta és tovább is együtt fog élni a leánnyal, mert vannak a tisztességes nők között tisztességtelenek s a botlottak közt tiszta lelkek. Ő nem a karzatnak él, füttyöl a karzatra s mielőtt a megsértett összkarzat vissza füttyölhetne, a függöny legördül.

Akkor álmélkodik aztán a néző. Hát ennyi az egész? Hiszen az egész darabban nem történt semmi. Az első felvonásnak semmi köze a többihez, bátran el lehetne hagyni. A második felvonásban van egy éjjeli mulató, a hol a

mocsárvirág megtalálatik. A harmadik felvonásban előadnak a szabadgondolkodók társadalomtudományi nézetei az éjjeli lepkék magas erkölcsi nivójáról. Hanem hogy ebből mi címen lehet szindarabot írni, azt a szerző sem tudná megmondani. A régen idejét mult kaméliás hölgy poézisnak egy kései, igen-igen silány terméke, a melyet bizony kár előadni. Közönséges fércmű.

A színlap 39 szereplőt nevez meg név szerint, úgy hogy valami óriási drámától remeg az ember. Szerencsére a 39 közül legtöbbnek szerepe öt szón alul marad s így az előadás háromnegyed tizkor végett ér. Egy igazán szépen megjátszott, művészileg érdekes jelenet volt benne: Tóth Elek és E. Kovács Mariska páros jelenete a második felvonásban. Ez a jelenet tele volt érzéssel és igazsággal. Erdélyiné és Tóth tartották össze tovább is az előadást, melynek név szerint megemlíthető többi szereplői Krasznay, Hevesi Gusztó, Tóthné, Fehér, Beregi, Szarvasi, Hajnal, Körmenyi és Angyal Ilka voltak. A II. felvonás eleje dőcögött, a tömegjelemt darabos, élettelen.

Nem érdemes ezt a darabot műsoron tartani — legfeljebb szabadgondolkodók számára délutáni félhelyáras előadásokra.

Reformok a jegyváltásnál. Aranyossy József, a színház új pénztárosa tegnap elfoglalta hivatalát. Az ő működésének megkezdésével üdvös reformokat is létesített az igazgatóság. A jegyváltás ideje ezentúl d. e. 10 től fél 1-ig, d. u. fél 4-től fél 7-ig. Az új beosztás a vidéki publikumnak szolgál nagy előnyére, mert azok, a kik faluról délután érkeznek a városba, ilyen beosztás mellett még a színházi pénztárnál tudják a jegyeket előre megvásárolni.

TÁVIRATOK.

Bizalom Rakovszkynak.

Budapest, nov. 20. A néppárt ma esti értekezletén bizalmat szavazott Rakovszky alelnöknek és elhatározta, hogy követni fogja minden cselekvésében; Rakovszky megköszönte a bizalmat.

A függetlenségi párt lecsendesítése.

Budapest, nov. 20. A függetlenségi párt intéző bizottsága ma elhatározta, hogy minden befolyását latba veti, hogy meg ne ismétlődjenek azok a jelenetek, amelyek miatt Justh Gyula helyzete az elnöki széken megnehezült és hogy a nyugalom a pártban helyre álljon.

A Szmrecsányi—Justh-affér.

Budapest, nov. 30. Szmrecsányi György képviselő a folyósón Justh Gyula ellen sértő kifejezéseket használt abban a hiedelemben lévén, hogy Justh nyilatkozataiban alelnök társát sértegeti. Ebből affér támadt, melyet azonban a felek békesen elintéztek, miután Szmrecsányi ségégei kijelentették, hogy a felük tévedésről meggyőződván, a legmesszebb menő bocsánatkérést hajlandó Justh Gyulának megadni.

Egy szakaszos törvényjavaslat.

Budapest, nov. 20. A kormány egy szakaszos törvényjavaslatot fog terjeszteni a tör-

vényhozás elé, mely szerint míg a kiegyezési javaslatokat a parlament részletesen le nem tárgyalja, addig az osztrák Kormányával kötött kiegyezés 1908. január 1-én hatályba lép.

A függetlenségi-párt intéző bizottsága ma járult hozzá a kormány ezen tervéhez, de tagjai ugyanekkor becsületszavukra megfogadták, hogy erről szólni nem fognak. Annál nagyobb meglepetést keltett, hogy a Magyarország esti számában ezt közölte. Hír szerint e dologban sürgős interpelláció lesz holnap a Házban.

Visszatérő kivándorlók.

Fiume, nov. 20. Jövő héten megérkezik a Cunard társaság Pannonia nevű gőzöse, amely kétezer kivándorlót hoz vissza Magyarországra, mert Amerikában nem tudtak munkát kapni.

Véletlenül elsült revolver.

Budapest, nov. 20. Kadosa Lippich Dezső, Lippich Elek min. osztálytanácsos 18 éves fia tegnap este revolverét tisztogatta, mely véletlenül elsült és a mellébe furódott golyó az ifjút veszedelmesen megsebesítette. A Grünwald-féle szanatóriumban ápolják.

Igazságszolgáltatás.

A Vajda-ügy a nagyváradai esküdt-bíróság előtt.

— Sajtóper a Tribuna szerkesztője ellen. —

Ismeretes mindnyajunk előtt az a galád eljárás, melylyel Vajda Sándor, a hírhedt oláh nemzetiségi képviselő, a magyar képviselőház egyik idei áprilisi havi ülésén a magyar nemzetet gyalázó versét a Ház naplójába becsempesztte. E botrányos versében Vajda Sándor a magyar nemzetet gézengúz, ázsiai söpredéknek mondja és minden versszaka végén fenyegetve ismétli:

— Nem felejt, cine mintye a román.

A magyar képviselőház a galádul csempésző oláh képviselővel érdeme szerint elbánt.

Kevéssel ezután az aradi Tribuna a botrányos Vajda-üggyel foglalkozván, közölte a bécsi oláh egyetemi hallgatóknak Vajda Sándorhoz intézett táviratát, melyben gratuláltak a hírhedt urnak elkövetett gyalázkodásáért. A távirat szövege teljesen alkalmas volt arra, hogy az oláh nemzetiséget a magyar ellen izgassa, miért is a távirat közléseért a nagyváradai kir. ügyészség perbe fogta a Tribuna szerkesztőjét, Jova M. Jánost.

Ebben a nevezetes bűnyben tegnap ült széket a nagyváradai esküdtbíróság Csulyok Béla dr. törvényszéki bíró elnöklete alatt. Szavazóbirák voltak: Korn Lajos és Szentlélek László tszéki bírák. A vádhatóságot Vári Albert kir. ügyész képviselte, a védelmet dr. Lázár Aurél ügyvéd látta el.

Az esküdszék megalakítása után Jova M. János vádlottat hallgatta ki a fő tárgyalást vezető elnök. A kihallgatása felháborító bizonyosságát adta annak, hogy mily emberekre van bízva minálunk ez a sajtó, amely lelketlenül sújtja a magyarság és a nemzetiségek közt az ellentéteket.

A vádlott 25 éves, cingár legény, aki az elnöki kérdésekre adott feleleteivel megdöbbentő korlátoltságról adott bizonyosságot. Mindössze 5 középiskolát végzett, szerkesztő léte a sajtótörvényt egyáltalában nem ismeri.

A bizonyítás megejtése után Vári Albert nagyhatású vádbeszédet mondott, amely ellen dr. Lázár Aurél védő egészen megletedkezve a védői szék méltóságáról, hírhedt agitatori tehetségét és hajlandóságát meg nem tagadva oly vehemens és botrányos védőbeszédet mon-

dott, hogy az egyik esküdt a beszédén megbotránkozva magát fékezni nem tudván, a védő beszédébe közbeszólt.

Az elnök közbelépésére és figyelmeztetésére volt szükség, hogy a védői beszéd felkavarta felháborodás további sajnálatos közbeszólásokat elő ne idézzen az esküdték részéről.

Dr. Lázár Aurél elítélendő kirohanásait azonban rögtön megérthetjük, ha tudjuk, hogy a fő tárgyalást nemcsak a Tribuna szerkesztőségéből, hanem Erdélyből való újságírók is végighallgatták és sztenografálták, dr. Lázár ur tehát nyilván ezeknek beszélt és nem az esküdtéknek, mert máskülönben a tárgyilagosság olyan pofonütést, amelyet ő követett el az igazság és a védői szék méltóságának rovására, nem követi el.

Vári Albert kir. ügyész azonban nem hagyta megtorló szó nélkül a védő ügyvéd botrányos kirohanásait, mert replikájában érelyesen és a vádlói szék tekintélyének teljes súlyával visszautasította azokat.

Az elnöki kioktatás után az esküdték visszavonultak tanácskozásra. Határozatukat, mely a vádlottra marasztaló volt, Cser János esküdték főnöke hirdette ki.

A bíróság ezen verdikt alapján 6 havi államfogházra és 500 korona pénzbüntetésre ítélte a vádlottat, mely összeg a Tribuna óvadékából lesz levonandó; egyúttal 200 korona pénzbírság terhe alatt kötelezte a Tribuna szerkesztőségét az ítéletnek egész terjedelemben való kinyomatására a jogerősség után.

Az ítélet ellen a vádlott és védője semmiségi panaszt jelentettek be.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Írta: **Daniel András.**

(Franciából.) 66

Varouze és Régine a megkapó benyomás által egy pillanatra egymásra néztek, mintha kölcsönösen azt kérdeznék, nem érzéki család-e ez? De szemük rögtön, ösztönzertüleg a hang irányára felé fordult. Malboisené a szoba egyik távoli, homályos sarkára szegezte tekintetét, Varouze André is ugyanoda nézett.

A fantasztikus érzet megszűnt.

Egy összekötő ajtó függönyét felemelve, egy asszony közeledett feléjük. Még fiatal volt, hosszu fehér pongyolát viselt, az arca vékony és fájdalmas, kísértetiesen sápadt és átlátszó volt. Pedig test és vérből való teremtmény volt mégis. Nem kételkedtek többé abban, dacára nagy felindulásának, ők ketten, akik e jelenséget nézték. Varouze még kevésbé, mint Régine, mert így kiáltott fel:

— Claire! Megőrült ön?

Tény, hogy az asszony tette és megjelenése arra engedett következtetni. Két lépést tett előre a szobában; azután nem mozdult többé, egyenesen, mereven állva maradt, mint egy alvajáró, vagy egy vértanu. Végtelenül sápadt arcában csillogó szeme nyugtalanítólag hatott. És egyik, kissé magasabban fekvő szeme, még csak fokozta arcának idegenszerű hatását. Sirástól vörös szemhéjai nem rebbentek. Nagyon beteges, szánandó alak volt arra, hogy ilyen fontos szóval szabaditást hozzon. Azért Régine meglepetve, szánakozva, de hitetlenül nézett reá.

Varouze azt sejtette, hogy felesége hallotta utolsó szenvedélyes szavait és valami féltékenységi jeienetre készül. De azért megbánta, hogy ilyen durván rátámadt. Bolondnak nevezni a feleségét idegen látogatója előtt, ügyetlenség, neveletlenség volt. Jóvá akarta tenni eme hibáját és nagyvilági modorát felvéve, mondá:

— Maga bizonyára azt vélte, kedvesem, hogy egyedül vagyok. Márkiné asszonyom bocsássa meg ezt a bizalmas belépést és engedje meg, hogy bemutassam önnek a feleségemet.

— Epen visszavonulni akartam, asszonyom, miután tanácsot kértem férjétől, miként járjak el ez ügyben — mondá szeliden Régine, aki azt hitte, valami szegény, beteg lélekkel van dolga. Köszönt és menni készült.

De Claire megtört hangja megállította őt a küszöbön.

— Asszonyom, ismétlem önnek, ön nem fog börtönbe jutni. Nem vagyok örült, biztosítottam. Csak nagyon hibás vagyok. Majdnem megengedtem, hogy elkövessék ön ellen azt a bűntényt, csak azért, hogy megmaradt kis boldogságomat megmentsem. De miután ez a kis boldogság is épen az előbb megsemmisült... ön érteni fogja... Nem fejezte be. Görcs fogta meg a torkát és elfojtotta a mondat végét. Varouze Claire a torkához kapott, mintha fuldokolna. Karjai aztán egyszerre megnyultak, a szemei felfordultak és ő ajultan esett végig a szőnyegen.

Férje nem nagy sietséggel közeledett hozzája és feléje hajolt.

— Nevetséges komédia! — dörmögte, miközben felesége fejét felemelte.

Es magában hozzátette:

— Hogy a manóba tudott ilyen korán hazaérkezni?

Midőn azonban felemelkedett, hogy a szobaleányra csengessen és bocsánatot kérjen Malboisenétől, azt nem látta többé. Régine szánalomteljes, zavarosan hálás tekintetet vetett arra a titokzatos megtört teremtre, aki annyira szenvedni látszott és segítségére jött és sietett elhagyni a házat.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

Alkalmi tűzifa

vétel.

Az állandó waggonyhiány következtében **Fugyivásárhely** vasuti állomásnál (Nagyváradtól 4 kilométernyire, az országot mellett) fekvő tűzifakészletünket és pedig:

a hasábfát erdei méterenkénti 7.20 kor.,
a dorongfát erdei méterenkénti 6 koronás árban elárusítjuk.

Eladásokat ottan telepkezelőnk eszközöl.

Balog, Kardos és Tsa.
fakereskedők.

Ép most jelent meg !!

Sebő Imre könyv- és papir- kereskedésében

kapható Nagyváradon:

REPERTÓRIUM

**Dárday Sándor igazságügyi
törvénytárából
Zsebben hordható Teljes tör-
vénytár egy kötetben.**

Az összes fontos törvé-
nyek gyűjteményes ki-
adása zsebalaku egy kö-
tetben.

Dárday Sándor: Igazságügyi Törvénytára

A judikaturának feldolgozásával és a jogszolgáltatás adminisztrációjára vonatkozó összes rendeletek anyagának felölelésével oly terjedelmet öltött, hogy irodai használatra ugyan *nélkülözhetlen kézi könyvtárul* szolgál, de *tárgyalások* és *utazások* alkalmával *vade-mecum* gyanánt nem használható. Ezért érezhető szükségét vélt kielégíteni a kiadó, amidőn **Dárday Sándor** Igazságügyi törvénytárából oly *repertóriumot* bocsájtott használatra, mely az érvényben lévő törvények teljes szövegére szorit kozik, oly külön e célból készült tipografikus kiállítással, amely lehetővé teszi azt, hogy a gyakorlati életben szükséges törvények kis könyvtár alakjában legyenek összefoglalva és zsebkönyv alakjában vademecumot képező kézi könyvül legyenek használhatók.

Dárday S. REPERTÓRIUM-a (Kis törvénytár) a követk. törvényeket tartalmazza:

Polgári törvényk. rendtartás.
Sommás eljárás. (1893: XVIII. t.-c.) — (Szabályzat) a lakbér-felmondási ügyekben követendő eljárás. A polgári törvényk. rendtartás és sommás eljárás módosítása. (1907. XVII. t.-c.)
A fizetési meghagyásokról. (1893: XIX. törvénycikk.)
Kisebb polgári peres ügyekben való eljárásról. (1877: XXI. t.-c.)
A végrehajtási eljárásról. (1881: LX. t.-c.) — A bírósági végrehajtókról. — (Szabályzat) a bírósági végrehajtók díjazása tárgyában.
Az örökösödési eljárásról. (1894: XVI. t.-c.) — Szabályzat) az örökösödési eljárás végrehajtásáról.
A végrendeletek stb. alaki kellékeiről. (1876: XVI. t.-c.)
Telekkönyvi rendtartás. — Erdélyi telekkönyvi rendtartás.
A gyámügyről. (1877: XX. t.-c.) — A nők teljeskorúságáról. — Az 1877: XX. t.-c. módosítása és pótlásáról. (1885: VI. t.-c.)
A házassági jogról. (1894: XXXI. t.-c.) — (Birói szabályzat) a házassági válóperekben követendő eljárásról.
A váltótörvényről. (1876: XXVII. t.-c.) — (Szabályzat) a váltóügyekben követendő eljárás tárgyában.

Csődötörvény. (1881: XVII. t.-c.)

A kereskedelmi törvény. (1875: XXXVII. t.-c.) — (Szabályzat) a kereskedelmi ügyekben követendő peres és perenkívüli eljárás. — (Szabályzat) a kereskedelmi bíróságok hatáskörébe utalt vétségek eseteiben követendő eljárás.

Áru- és értéktözsde. — (Szabályzat) a tőzsdei választott bíróságnak eljárási szabályai. — Az ügyvédi munkadíjak. — Áruüzleti szokások. — Hajófuvarozási szokások. — Áruüzleti leszámolórend. — Értéküzleti leszámolás rendje.

Büntetőtörvénykönyv. (1878: V. t.-c.) — A kihágásokról. (1879: XL. t.-c. — Uzsoratorvények. — A büntetőtörvénykönyvek életbeléptetése (1880: XXXVII. t.-c.) — A sajtótörvény (1848: XVIII. t.-c.)

Bűnvádi perrendtartás. (1896: évi XXXIII. t.-c.)

Az esküdtbíróságokról. (1897. évi XXXIII. t.-c.) — A bűnvádi perrendtartás életbeléptetése. (1897: XXXIV. t.-c.) — (Szabályzat) a közig. hatóságok hatáskörébe utalt kihágások eseteiben követendő eljárás.

FÜGGELÉK.

Az osztrák általános polgári törvénykönyv.

Dárday Sándor: Igazságügyi Repertórium

legkényelmesebb kis zsebalakban, a legfinomabb indiai papirosra van nyomva, közel ezer kéthasábos oldal terjedelemben öleli fel azt a teljes törvényanyagot, melyre a jogászembernek állandóan szüksége van. Kiállítás tekintetében páratlan e zsebkönyv s valósággal a grafikai ipar remeke.

A mű igen célszerű táskaalakú kötésben, a legfinomabb bőrbe kötve 14 koronáért kapható. — A könyvhöz egy nagyító-üveg (lupe) is van mellékelve, mely a szöveg könnyebb olvasására használható.

Szives meghívás.

Ideiglenes üzlethelyiségeinkből **átköltöztünk véglegesen Bémer-tér, Pannónia mellett, a Központi Takarékpénztár új palotájába.**

Tisztelettel felkérjük a t. vevőközönseget egy **próbavásárlással** meggyőződni arról, hogy

jobban, olcsóbban

sehol nem lehet vásárolni, mint nálunk.

Női ruhaszövetek, vászon és asztalneműekben

a legujabbakat adjuk.

jutányosabban, mint bárhol.

Szőnyeg, függönyökben

és egyéb cikkekben
állandó alkalmi vételek.

Nagyobb bevásárlásnál a legkedvezőbb
fizetési feltételek.

Mosó árukért teljes felelősséget vállalunk.

Midőn még halás köszönetünket fejezzük ki is eddigi támogatásért, kérjük azt részünkre új üzlethelyiségünkben is fenntartani.

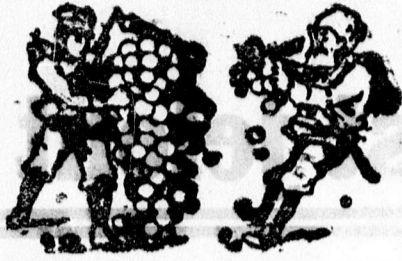
Kiváló tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai

Bémer-tér, Pannónia mellett.

NAGY VÁLASZTÉK
női és gyermek felöltőkben.

Szőlő-oltványokat

szállít,
fajtisztaságért
jótállva
legdusabb
választékban a már
évek óta
elsőnek

és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány telep.

Tulajdonos: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 28. sz. (Nagyküküllő megye).

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkezett elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőirtókos megrendelésnek megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó, mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról. 248

Belépési felhívás

a Nagyváradi Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 6-ik évtársulatába.

A Nagyváradi Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 1908. január 1-én új, 6-ik évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőketakarításra hozditsa, amennyiben minden tag heti befizetései által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki, ki magát három éven keresztül hetenkint legalább 20 fillér befizetésére kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésének 4/5-öd részét minden kezes nélkül kölcsönképen felvenni, mely kölcsönnél a legmegtányosabb kamat lesz felszámítva. Beiratási díj címén minden tüzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj lefizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket postán, befizetési (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9-12-ig, d. u. 3-5 ig teljesíthetők.

A Nagyváradi Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet Igazgatósága.
KOSSUTH-UTCA 10. SZ.

Tátray Sándor

vasöntő, épület és műlakatos műhelye

Elvállal épületvasalást, vízvezeték berendezést villanyvilágítást, closet- és fürdőszoba-főlszerelést, épület- és sárrács készítést

valamint vasöntést, eszterga munkát, gyalulást, gőzkazán és mindennemű gépek javítását, gépalkatrészek, fémperselejek, csapágyak, transzmissziók öntését és megmunkálását gyorsan és jutányos áron.

Nagyváradon.

Teleky-utca 35. sz. a.

A Biharmegyei Takarékpénztár

zálogháza

e hó 27-én

árverést

tart.

Kéretnek a felek a zálogjegyek rendezésére.

A „Tiszántul“-ra

előfizetést küldeni
minden nap lehet

aki már ma előfizet egy évre,
az december hó 1-ig a lapot

ingyen kapja.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujjonnan berendezve kártelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsav forrásokból szikvizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb iparicélokra

Legkiadósabb természetes szénsav!

A bud. székesfővárosi vegyészeti és élelmiszer vizsgáló intézet 1907. évi 4615. sz. vegyelmezési bizonyítványának kivonata: »Szaga és íze: rendes. Szénsav-tartalma: 99.57 százalék. A vizsgált foly. szénsav ezek után a közegészségügyi követelményeknek teljesen megfelel és magas szénsavtartalma alapján igen jónak minősíthető.

Felvilágosítással készségesen szolgál. 248 1-200

Muschong-buziásfürdői szénsavmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban t. l. fon 18. sz.

